

AHLAT'IN REKREASYONEL TURİZM POTANSİYELİNİN GZFT ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Sedat ÇELİK*

Sağbetullah MERİÇ**

Özet

Rekreasyonel turizm faaliyetleri, insanların serbest zamanlarını değerlendirmek, zihinsel ve bedensel olarak rahatlamak ve yenilenmek için yapmış oldukları dinlendirici ve eğlendirici etkinliklerdir. Günümüzde rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi turizmin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu kapsamda turizm potansiyeline (inanç turizmi, kültür turizmi, deniz turizmi) sahip bir yer olarak kabul edilen Ahlat'ın, rekreasyonel turizm potansiyelinin değerlendirilmesi önemli bir konu olarak dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın amacı, Ahlat'ın rekreasyonel etkinlik yerlerinin mevcut durumlarının rekreasyonel turizm kapsamında değerlendirilmesidir. Bu amaç için alan araştırması ve gözlem metodu kullanılmıştır. Rekreasyonel alanların fotoğrafları çekilmiş ve gözlemler doğrultusunda fırsatlar, tehditler, üstün yönler ve zayıf yönler belirlenmiştir. Bu çalışma neticesinde Ahlat'ın rekreasyonel faaliyetleri gerçekleştirebilecek birçok alana sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak bu alanların yeteri kadar değerlendirilmediği görülmüştür. Ek olarak, bu alanların tahrip edilmesinden dolayı mevcut olan alt yapı çalışmalarının kullanıma uygun olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda bu alanların daha etkili ve verimli kullanılabilmesi için ziyaretçilere, yerel yönetimlere ve yerel halka uygulanabilir öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Ahlat, Rekreasyonel Turizm, GZFT

* Yard. Doç. Dr., Şırnak Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Konaklama İşletmeciliği Bölümü, s.celik@sirnak.edu.tr

** Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Turizm Rehberliği Bölümü, smeric@yyu.edu.tr

*Ahlat'ın Rekreatyyonel Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Evaluation of Ahlat's Recreational Tourism Potential By Swot Analysis

Abstract

Recreational tourism activities are relaxing and entertaining activities for people to evaluate their free time, mental and physical comfort and renewal. Today, the realization of recreational activities is an inseparable part of tourism. In this context, the evaluation of recreational tourism potential of Ahlât, which is accepted as a place having tourism potential (religion tourism, culture tourism, sea tourism), is an important issue. The purpose of this study is to evaluate the current situation of Ahlat's recreational activity sites within the context of recreational tourism. For this purpose field research and observation method are used. By taking photographs of recreational areas, opportunities, threats, strengths and weaknesses were determined in the direction of observations. As a result of this study it is revealed that the Ahlât has many areas that can realize recreational activities. However, it was seen that these areas were not evaluated as competently. In addition, it has been determined that the infrastructure works available due to the destruction of these areas are not suitable for use. As a result of the research, possible suggestions were presented to visitors, local governments and local people in order to use these areas more effectively and efficiently.

Key Words; *Recreation, Ahlat, Tourism, SWOT*

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Giriş

19. yy.'da meydana gelen teknolojik gelişmeler, endüstrileşme, çalışma koşullarının iyileşmesi ile insanların boş zamanları artmıştır (Akyüz, Kul ve Yaşartürk, 2014). Boş zamanlarda gerçekleştirilen rekreatif faaliyetler yüzyıllardan beri gerçekleştirilen ve önceleri sadece elit tabakanın yaptığı gezi ve faaliyetler iken; günümüzde orta kesimin ve birçok insanın katılabildiği faaliyetler haline gelmiştir (Bell, Tyrväinen, Sievänen, Pröbstl, Simpson, 2007). Her gün daha fazla artan (yoğun çalışma temposu, teknoloji kullanımı, olumsuz yaşam koşulları, nüfus kalabalığı, gürültü, çevre kirliliği, yapay insan ilişkileri vb.) farklı stres kaynakları insanlar üzerinde fiziksel ve duygusal yıpranmalara neden olmaktadır. Biryerlere kaçmak, gözlerini, zihnini ve ruhunu dinlendirmek için dışarı çıkmak artık bir ihtiyaç haline gelmiştir (Jitaru, Sambotin, Khalil, Tirchi, 2012). Dolayısıyla içerisinde doğaya, suya, spora ve izlemeye bağlı rekreatif faaliyet alanlarını barındıran yerler, yöre halkı ve turistler açısından büyük önem arz etmektedir (Türker, Türker ve Güzel, 2014: 70).

*Ahlat'ın Rekreatiyonel Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Serbest zaman aktiviteleri olarak gerçekleştirilebilen rekreasyon ve turizm aktivitelerinin yapıldığı alana ve topluma ciddi katkıları (sosyal, çevresel, ekonomik ve kültürel) bulunmaktadır. Bundan dolayı bu aktivitelerin geliştirilmesi, üzerinde oluşan çevresel ve insan kaynaklı olumsuzlukların hafifletilmesi veya tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik olarak yapılabilecek tüm bilimsel çalışmalar son derece önemlidir (Toy ve Yılmaz, 2010: 1515). Bu doğrultuda, Bitlis ilinin ilçesi olan Ahlat'ın rekreasyonel turizm alanlarını belirlemek ve bu alanların kullanılabilirlik durumlarını ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada, rekreasyonel faaliyet alanları olarak kullanılan ve bu potansiyele sahip ama kullanılmayan alanlar incelenmiştir. Toplanan verilerin daha kolay değerlendirilebilmesi ve yapılan önerilerin sınıflandırılabilmesi amacıyla GZFT analizi ile mevcut durum ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaç çerçevesinde rekreasyon faaliyetleri kapsamında kullanılabilir alanlar ziyaret edilmiştir. Ziyaret sırasında gözlem yapılmış, resimler çekilmiş ve bunlara dayanılarak değerlendirmeler yapılarak önerilerde bulunulmuştur.

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Rekreatif Turizm Kavramı ve Önemi

Rekreatif; İngilizce yeniden (re) ön eki ve yaratmak, canlandırmak (create) kelimesinden oluşan ve çeşitli nedenlerle yıpranan, yorulan bireylerin yeniden canlanmaları anlamına gelmektedir (Tütüncü vd., 2011).

İnsanların günlük yaşam içerisinde yapmak zorunda olduğu görevler dışında kalan zaman dilimi olarak nitelendirilen serbest zaman ve bu zamanlarda insanların fiziksel ve ruhsal doyuma ulaşmak için gönüllü olarak katıldığı etkinlikleri rekreatif faaliyetler olarak adlandırmak mümkündür (Tez v.d., 2014: 511; Kraus, 1977; Koçyiğit ve Yıldız, 2014: 213). Rekreatif faaliyetler kişilerin boş zamanlarında gerçekleştirdikleri çeşitli eylemlerdir (Özer ve Çavuşoğlu, 2014: 193). Genel bir ifade ile rekreatif; insanların boş zamanlarında, eğlenme, dinlenme amaçlı ve tatmin olma motivasyonları ile gönüllü olarak katıldıkları faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Hacıoğlu vd., 2003: 29).

Turizm, insanların sürekli ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışında, yerleşmemek ve ekonomik anlamda gelir elde etmemek şartıyla, dinlenme, eğlenme, merak, spor, sağlık, kültür, kongre ve

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

seminerlere katılma ve dini ibadetlerini yerine getirmek amacıyla kişisel ya da toplu olarak yaptıkları seyahatlerdir (Özgüç, 2003, 15). Rekreatif turizm ise; “insanların boş zamanları boyunca, tek düzelikten kurtulmak için yaşadıkları çevreden, yaşam ritmi ve biçiminden bir süreliğine uzaklaşarak, düşledikleri fırsatları değerlendirmelerine, özgürce hareket etmelerine ve kendilerini yenilemelerine olanak sağlamak için gönüllü olarak katıldıkları etkinliklerin tümü” olarak tanımlamak mümkündür (Orel ve Yavuz, 2003: 64).

Rekreatif faaliyetlerin uygulandığı yerlerde turizm hareketliliği de artar. Bir bölgede yapılan büyük bütçeli, ses getiren ulusal-uluslararası faaliyetler o bölgenin tanıtımı açısından oldukça etkili olmaktadır. Yerli veya yabancı turistlerin bu etkinlikler sayesinde turizm hareketliliğine katılımları sağlanmaktadır (Özer ve Çavuşoğlu, 2014). Bunun yanında turizm hareketliliğinin artması ile de rekreatif faaliyetler de artmaktadır.

Rekreatif faaliyetleri pasif etkinliklerden (dinlenme, oturma gibi) aktif eylemlere (kayak yapma, ata binme gibi) birçok etkinliği kapsamaktadır. Bu faaliyetler yalnız yapılabileceği gibi, toplu halde de yapılabilmektedir.

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Günümüzde yapılan rekreatif etkinliklerin bazıları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Rekreatif turizm etkinlikleri

• Piknik,	• Aile Kampçılığı,	• Bisiklet sürme,
• Olta ile balık avlama,	• Vahşi kampçılık (safari),	• Konser ve tiyatroya gitme,
• Güneşlenme,	• Off-road oto sürme,	• Tenis oynama,
• Araba sürme,	• Avcılık,	• Golf oynama,
• Yürüyüş,	• Off-road motosiklet sürme,	• Her türlü oyunlar,
• Yüzme,	• Su alanlarını inceleme,	• Basketbol,
• Fuar, eğlence ve alışveriş yerlerini ziyaret,	• Doğada yaşam,	• Voleybol,
• Doğada yürüyüş,	• Hayvan besleme,	• Buz pateni,
• Sandal gezintisi,	• Bahçe işleri,	• Bowling,
• Yelkencilik,	• Kayak yapmak,	• Bilgisayar oyunları,
• Rafting,	• İlicalar,	• Modern Danslar,
• Derin sulara dalış,	• Yatçılık,	• Kitap okumak,
• Bitki örtüsü inceleme,	• Kuş ve doğa gözlemciliği,	• Maket yapmak,
• Doğal yapıları inceleme,	• Fotoğrafçılık,	• Yeme-içme (Gurme),
• Tarihi yapıları inceleme,	• Resim yapmak,	• Uçurtma uçurmak,
• Koleksiyonculuk,	• Enstrüman çalma,	• Savunma sporları,
• Telsizcilik,	• Şarkı söyleme,	• Fal, Burç
• Dağcılık,	• Paintball,	• Yemek yapmak,
• Futbol,	• At binmek,	• Partiler,
• Masa Tenisi,	• Tütün mamulleri,	• Kumar oynamak,
• Hentbol,	• Koşu yapmak,	• Jimnastik,
	• Halk Oyunları,	• Aerobik,

Kaynak: Sağcan, (1986: 5).

Rekreatif etkinliklere katılımın nasıl gerçekleştiği ile ilgili boş zaman kısıtlama teorisi bize önemli bilgiler sunmaktadır. Teori boş zaman etkinliklerine katılmamanın nedenleri sorgulamakta ve bu nedenleri üç ana boyutta değerlendirmektedir. Bunlar içsel (depresyon, stres, öz yeterlilik

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

v.b.), kişiler arası (tek gitmeyi istememe v.s.) ve yapısal (ekonomik sıkıntı, çevresel şartlar v.s) şeklindedir (Crawford, Jackson ve Godbey, 1991).

Rekreatif faaliyetler özellikle gençlerin boş zamanlarında kötü alışkanlıklardan uzak durmaları ve sağlıklı bir gelecek inşa etmeleri açısından da oldukça önemlidir. Bu sebeple rekreatif faaliyetlerin belli planlar dâhilinde profesyonel kişiler tarafından yapılması rekreatif faaliyetlerin özelde gençlere, genelde topluma daha faydalı olmasını sağlayacaktır. Rekreatif faaliyetlerin insanları eğitime ve dinlendirmelerinin yanında sosyo-kültürel, fiziksel ve çevresel, politik ve ekonomik birçok olumlu ve olumsuz etkileri olabilmektedir (Mc Donnel, Allen ve O'Toole, 1998 Akt. Kızılırmak, 2006:187; AKten ve Akten, 2011). Bu yararlar Tablo 1'de belirtilmiştir.

Tablo 2: Rekreatif faaliyetlerin olumlu ve olumsuz etkileri

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Sosyo Kültürel	Sosyo Kültürel
<ul style="list-style-type: none"> • Paylaşılan Ortak Deneyim • Gelenekleri güçlendirmek • Toplumsal gururun yükselmesi • Toplumsal katılımın yükselmesi • Yeni ve Yaratıcı fikirlerin tanıtılması • Kültürel bakış aırlarının genişletilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Gelenekleri bozma, • ok yoğun tur programları ile, ziyaret edilen yörenin tarihini, insanını, yaşamını, gelenek ve göreneklerini tam anlamıyla analiz edememesi ve adeta bir anti kültür sonuç yaratması, • Tarihi sit alanlarının kirlenmesi, • Kültürel yozlaşma
Fiziksel ve evresel	Fiziksel ve çevresel
<ul style="list-style-type: none"> • evrenin vitrinleşmesi • Uygulanabilir en iyi modellerin sunulması • evresel bilincin arttırılması • Alt yapı sisteminin miras olarak kalması • Ulaşım ve iletişim sisteminin geliştirilmesi • Kentsel dönüşüm ve yenilenme 	<ul style="list-style-type: none"> • Doğal ve kültürel çevrenin tahribi, • Grsel bozulmalar, • Hava, su ve toprak kirlenmesi, • Fauna ve flora zarar verilerek, doğanın ekolojik dengesinin bozulması, • Atık ve kanalizasyon sorunları olarak sıralanabilir.
Politik	
<ul style="list-style-type: none"> • Uluslararası prestij • Gelişmiş profil • Yatırımların tanıtılması • Karşılıklı sosyal destek • Yönetimsel becerilerin gelişmesi 	
Turizm ve Ekonomik	
<ul style="list-style-type: none"> • Turistik bölgenin tanıtımı ve turist artışı • Kalış sresinin uzatılması • Gelir artışı • Vergi gelirlerinin artışı • İştihadma oluşturma 	

Kaynak: Mc Donnel, Allen ve O'Toole, 1998, Akt. Kızılırmak, 2006:187; Akten ve Akten, 2011.

Rekreatif etkinliklerinin çoğu açık hava rekreatif alanlarında yapıldığından rekreatif turizm için evre

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

oldukça 3nemlidir. Turizm geliştikçe evre doğallığını kaybetmektedir. Bunun yanında turizm biyolojik çeşitliliği de olumsuz etkileyebilmektedir. Bu y3zden turizmin planlı bir Şekilde geliştirilmesi sekt3r3n sağlıklı gelişmesini sağlar (Demir, 2002). Turizm ve rekreatif faaliyetlerin planlanması, alanın mevcut durumdaki yapısı ile d3ř3n3len aktiviteler arasında çeşitli 3l3tler ve karşılıklı uygunluk durumuna g3re kullanım kararlarının alınmasıdır (Aıks3z, Topay ve G3kyer., 2004). Rekreatif alan planlaması yapılırken doğanın 3zerinde bir baskı oluşturulmamalı, doğanın bir parçası olunmalı ve rekreatif alanının s3rd3r3lebilirliği sağlanmalıdır (İmam3ęlu, İmam3ęlu ve İmam3ęlu, 2014: 107).

Rekreatif etkinliklerin yapılacağı alanların (ormanlar, akarsular, g3ller, park ve mesire alanları ve diğer doğal evre unsurları) evreye ve toplumun sosyal yapısına zarar vermemesi için taşıma kapasitesinin 3nceden tespit edilmesi gerekir. Ayrıca hangi tip ziyaretçilerin geleceğine de dikkat edilmelidir. Ziyaretçilerin çeşitli olması insanlar arasındaki çatışmaların artmasına neden olur. 3nk3 bir alana ziyaret eden insanların o alanda istediği deneyimler farklılaşabilir (Bell v.d., 2007).

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Literatüre bakıldığında rekreasyonun çeşitli sınıflara ayrıldığı görülmektedir. Bunlar (Sevil, 2012: 15-17);

- **Yerel sınıflamaya göre rekreasyon:** kırsal rekreasyon (şehir merkezi dışında yapılan) ve kentsel rekreasyon (şehir merkezi içinde) yapılan etkinliklerdir.

- **Mekansal açıdan rekreasyon:** gerçekleştiğı yere göre sınıflandırılmaktadır; açık veya kapalı alanlarda yapılan etkinliklerdir.

- **Katılımcıların milliyetlerine göre rekreasyon:** ülke sınırları dışından kişi veya kurumların katılımı durumunda uluslar arası, sadece ülke içindeki kişi ve kuruluşlarla yapılması durumunda ulusal etkinlikler olarak ifade edilir.

- **Katılımcıların yaşlarına göre rekreasyon:** çocuk, genç, yetişkin, üçüncü kuşak rekreasyon şeklinde alt sınıflara ayrılır.

- **Katılımcıların sayısına göre rekreasyon:** bireysel ve grup rekreasyonu diye ayrılır. İnsanların tek başlarına gerçekleştirdiğı rekreatif faaliyetlere (sinema) bireysel rekreatif, grup olarak yaptıkları faaliyetlere (futbol, voleybol v.s.) grup rekreasyonu denir.

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

- **Fonksiyonel açıdan rekreasyon:** ticari, estetik, sosyal, sağlık, fiziksel, sanatsal, kültürel ve turistik gibi alt boyutlara ayrılır.
- **Zamansal açıdan rekreasyon:** günlük rekreasyon (kısa mesafelerde ve gün içindeki etkinlikler) ve tatil rekreasyonu (birkaç günü kapsayan etkinlikler) olarak sınıflandırılır.
- **Etkinliklere katılım Őekline göre rekreasyon:** aktif ve pasif katılım olarak sınıflandırılır. Aktif olanlar amatör ya da gönüllü olarak herhangi bir spor etkinliği ile uęraŐan bireylerdir. Pasif olanlar ise sadece izleyici konumda olanlardır.

Rekreasyon ve turizm araŐtırmalarına yönelik çalışmaların son yıllarda arttığı grlmektedir. Örneğin Tütüncü ve arkadaşları (2011) niversite ğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurları araştırmıştır. Araştırma sonucunda bu unsurların yedi boyut altında fizyolojik özellikler, alanların durumu, negatif içsel deneyimler, ekonomik durum, yan nedenler, organizasyonel unsurlar, ruhsal nedenler olduğunu ortaya koymuşlardır. Akten ve Akten (2011) Gülez Yöntemi ile Sarıgl ilçesinin rekreatif potansiyelinin

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

belirlemiştir. Akyüz ve arkadaşları (2014) rekreasyon, orman ve çevre ilişkisini olumlu ve olumsuz yönleri ile ele almıştır. Ardahanlıoğlu, Bulut ve Çınar (2012) Fethiye bölgesinde Rekreasyon alanlarının etkilerini değerlendirmiş ve koyların, doğal kaynakların günübirlik kullanımların baskısı altında kaldığını ve bu baskılardan dolayı sürdürülebilirliğin sağlanamayacağını ifade etmişlerdir. Çakır ve Çakır (2011) İğneada Longoz Ormanlarını rekreatif faaliyetler açısından değerlendirmişlerdir. Demir ve Çimen (2012) rekreatif sportif faaliyetlerin hizmet kalitesini ölçmüşlerdir. Demir (2002) turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin milli parklar üzerindeki olumsuz çevresel etkilerini ortaya koymuştur. Demirel (1999) Çoruh Havzasını rekreasyon ve turizm potansiyeli açısından değerlendirmiştir. Ewert (1999) açık hava rekreasyonu ve doğal kaynak yönetim üzerinde durarak birçok olumsuz etkileri ortaya koymuştur. Ertüzün ve Fişekçioğlu (2013) kırsal alanlarda gerçekleştirilen rekreatif faaliyetlerin bölgede yaşayanlar üzerinde ekonomik, sosyal, kültürel ve istihdam açısından etkilediğini vurgulamıştır. Ayrıca rekreatif faaliyetlerin insanların kendi kültürünü sergileme ve tanıtmaya olanağı sunduğunu belirtmiştir. Ko ve Pastore (2005) hiyerarşik model ile spor endüstrisi için hizmet kalitesini araştırmıştır. Araştırmada hizmet kalitesini program kalitesi,

*Ahlat'ın Rekreatiyonel Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

etkileşim kalitesi, çıktı-sonuç kalitesi ve fiziksel kalite olarak ele almıştır. Pickering ve Hill (2007) rekreasyon ve turizmin bitki çeşitliliğine etkilerini araştırmışlardır. Araştırmada rekreasyonel alanların bitki çeşitliliğine zarar verdiğini vurgulamışlardır. Rogerson, Simango ve Rogerson (2013) çalışmalarında Güney Afrika' da kuşgözlemciliğini bir rekreasyonel faaliyet olarak turizm için niş pazar niteliği taşıdığını ortaya koymuşlardır.

Araştırmanın Amacı, Yöntemi ve Önemi

Araştırmanın amacı, Bitlis'in Ahlat ilçesinde yer alan rekreasyonel etkinliklerde kullanılan veya kullanılabilecek potansiyele sahip yerlerin durumlarının turizm kapsamında değerlendirilmesidir. Çalışmanın amaçlarından biri de; rekreasyonel alanlardaki sorunların belirlenmesi ve çözüm önerileri sunulmasıdır. Bu amaçlar doğrultusunda muhtemel rekreasyon alanlarına gidilerek incelemeler yapılmıştır. Bu alanlar araştırmacılar tarafından fotoğraflanarak kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler GZFT analizi yöntemiyle değerlendirilerek rekreasyonel alanların güçlü ve zayıf yönleri ile fırsatları ve tehditleri belirlenmeye çalışılmıştır.

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Ahlât'ın rekreatif turizm potansiyeli, turizmin geleceği açısından büyük önem taşımaktadır. Rekreatif turizm alanlarının değerlendirildiği bu çalışma, rekreatif alanlara dikkat çekmesi, var olan sorunları belirlemesi ve çözüm önerileri sunması bakımından önem arz etmektedir.

Araştırma Alanı

Araştırma sadece Ahlat ilçesini kapsamaktadır. Ahlat Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan Bitlis'in bir ilçesidir. Ahlât'ın doğusunda Süphan Dağı, batısında Nemrut Dağı, güneyinde Sütçü Yaylası ve kuzeyinde Van gölü yer almaktadır. Ahlat Adilcevaz, Tatvan, Bulanık, Malazgirt ilçelerine sınırı olan ve yaklaşık 1000 kilometre kare alana toprağa sahip olan bir yerdir. Nüfusu, 2016 yılı verilerine göre toplam nüfusu 39.171'dir. Kadın ve erkek nüfus arasında fazla fark yoktur (TUİK, 2016).

Ahlat'ın Turizm Potansiyeli

Ahlat, önemli turizm destinasyonları arasında gösterilebilecek potansiyele sahip bir yer olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle son yıllarda önemle üzerinde durulan turizm hareketliliğinde, Ahlat'ın bu şekilde önemli bir yere sahip olmasının nedeni kuşkusuz sahip olduğu turizm potansiyeline elverişli değerlerdir. Bu değerlerin başında

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

kültürel miras turizmi için önemli bir potansiyele sahip olan Selçuklu (Meydan) Mezarlığı gelmektedir. 210 dönümlük alanı ile "dünyanın en büyük tarihi Türk İslam mezarlığı" olarak kabul edilen (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017) Selçuklu Mezarlığı Ahlat ilçesinin kuzeybatı kısmında şehir merkezine yaklaşık 3 km mesafede yer almaktadır. Bu mezarlıkta kullanılan mezar taşları, Nemrut Dağı'nın patlaması sonucunda ortaya çıkmış olan ve Ahlat Taşı olarak da bilinen volkanik taşlardır. Bu mezar taşlarında çok ince bir el işçiliği kullanılarak oymacılık sanatı ile desenler yapılmış ve yazılar yapılmıştır. Yine mezarlıkta üç buçuk metre uzunluğu ile tam bir anıt karakterinde olan mezar taşları da mevcuttur. Yapılan arkeolojik kazılar sonucunda örneklerine Anadolu da sadece bu alanda rastlanan ve halkın "akıt" dediği mezar taşları da Selçuklu Mezarlığında bulunmaktadır. Anıt Mezarlık alanına yakın rekreasyon etkinlikleri için uygun alanlarda mevcuttur.

Ahlat'ı turizm kapsamında önemli kılan bir diğer turizm değeri de, ilçenin kuzeyinde yer alan Van Gölü'dür. Bilindiği üzere Türkiye'nin en büyük gölü olan Van Gölü, dünyanın da en büyük sodalı gölüdür (Duman ve Çiçek, 2012). Yüze büyüklüğü bakımından dünyada en büyük 14. göl olan Van gölü, su hacmi bakımından dünyanın en büyük 4. Gölüdür

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

(Alaeddinoğlu ve Yılmaz, 2007). Yüzmeye ve deniz ulaşımına elverişli olan gölün Ahlat tarafında doğal oluşumlarla meydana gelmiş üç plajı bulunmaktadır. Göl, rekreatif etkinlikler kapsamında su sporları ve eğlence aktiviteleri yapılmasına elverişlidir.

Ahlat'ın önemli turizm değerlerinden biride ilçenin batısında bulunan Nemrut Dağı ve Krater Gölü'dür. Nemrut Dağında doğal oluşumlarla meydana gelmiş biri sıcak diğeri de soğuk iki göl bulunmaktadır. Kaldera içinde yer alan bu göllerden soğuk su gölü dünyanın en büyük ikinci krater gölüdür (Özgen, 2010). Yine kaldıra içerisinde buzlarının yazın erimediiği bir buz mağarası da bulunmaktadır. Hayranlık uyandıran ise, dört mevsim sıcak hava üfleyen bir buhar bacasının da mağaranın bulunduğu bu alanda yer almasıdır. Nemrut Dağı doğa severler için doğa yürüyüşü, fotoğrafçılık vb. aktiviteleri yapmak isteyenler ve doğa ile iç içe olmak isteyenler için eşsiz potansiyele sahip bir alandır.

Ahlat'ın turizmine katkı sağlayan diğer değerler de inanç turizmi kapsamında çok önemli yere sahip olan türbelerdir. Bu türbelerin başında Abdurrahman Gazi Türbesi gelmektedir. İlçenin doğu kısmında şehrin neredeyse tamamını gören bir yamaçta yer alan bu türbeye her yıl binlerce ziyaretçi

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

gelmektedir. Rivayete göre Peygamber Efendimizin sancaktarı olan bu zat, şehit olduğu yerde defnedilmiştir. Ahlat ilçesini ve Van Gölünü gören bu yamaç rekreasyon etkinlikleri için elverişlidir.

Ahlatı diğer destinasyonlardan farklı kılan değerlerden en dikkat çekici olanları ise Ahlat ile özdeşleşmiş olan kümbetlerdir. İlçenin farklı yerlerine yayılmış bu kümbetlerin çoğu altı üstlü iki kısımdan oluşmaktadır. Tarihi değere sahip bu kümbetler düzgün kesme taş ile inşa edilmiştir. Kümbetlerin mimarileri birbirinden farklı olup, dış kısmında yazı ve süslemeler bulunmaktadır.

Kısaca dünyada önemli bir etkiye sahip olan değerlere yer verilmiştir. Ancak bunların yanında turizm kapsamında kullanılmaya elverişli birçok kale, mağara, köprü vb. tarihi ve kültürel değerler sayesinde ilçeyi turizm açısından, diğer destinasyonlardan farklı kılmaktadır.

**Ahlat'ın Rekreatif Turizm Alanlarının
Değerlendirilmesine Yönelik Bulgular**

Ahlat konumu itibarı ve sahip olduğu turistik değeri ile birçok turizm çeşidine elverişli bir merkez olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle son yıllarda Doğu Anadolu'nun Batman,

*Ahlat'ın Rekreatyoneel Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Diyarbakır, Siirt, Gaziantep gibi illerinden özellikle yaz aylarında birçok ziyaretçinin bu destinasyona yöneldiği görölmektedir. Araştırma kapsamında yılın herhangi bir döneminde ilçeye gelen turistlerin ve yerel halkın kullandığı veya kullanılmaya elverişli bir potansiyele sahip olduğu düşünölen rekreatyoneel turizm alanları değerlendirilmiştir. Bu alanlar şu şekilde sıralanabilir:

Van Gölü Sahili: Ahlat, birisi ilçenin doğusunda Uludere köyünün alt tarafında, diğeri de ilçenin batı çıkışında Sanayi Sitesinin alt kısmında, son olarak da Tunus mahallesinin alt kısmında yer alan üç önemli plaja sahiptir. En önemli rekreatyoneel aktivitelerden biri olarak gösterilen yüzme sporuna gayet elverişli olan bu alanlar çalışma kapsamında ziyaret edildiğinde, şehrin doğu ve batı kısmında yer alan iki plajın çok fazla tercih edilmediği ve oldukça kirli olduğu gözlenmiştir. Yerel halkla ilçeye gelen turistlerin daha çok tercih ettikleri Tunus mahallesi plajında kirli olduğu ve mahallelerden gelen atık suyun boru ile plajdaki kumsala döküldüğu görölmüştür.

Genel olarak kirli ve bakımsız olan bu plajlarda gelen ziyaretçilerin kullanabileceği duşa kabin, giyinme kabinleri, şemsiye, şezlong vb. imkânların olmadığı görölmüştür. Yine bu plajlarda eğlence amaçlı herhangi bir su aktivitesinin

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

yapılabileceği hiçbir alt yapının oluşturulmadığı belirlenmiştir. Ancak sahilde kullanılmayacak kadar eski birkaç deniz bisikleti görülmüştür.

Şekil 1: Van Gölü Sahili, Fotoğraf 16/09/2014 tarihinde araştırmacı tarafından çekilmiştir.

Camping: Aile çay bahçesi, restoran ve çeşitli spor aktivite imkanlarının bulunduğu bu kompleks Van Gölü kıyısında Tunus Mahallesindeki plajın yanında yer almaktadır. Alan çalışma kapsamında ziyaret edildiğinde alanda yer alan restoran, voleybol, bilardo ve masa tenisi gibi aktivitelerin yapılabileceği alanların hizmet vermediği görülmüştür. Bunların yanında alanda yer alan ve oldukça eski olan bir halı saha da

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

kompleks alanında bulunmaktadır. Alanda sadece çay ve içecek servisinin bulunduğu küçük bir büfe hizmet vermektedir. Alan genelinde bulunan oturma yerlerinin masaların ve bisiklet yolunun, günümüzde kullanılmayacak derecede eski olduğu da gözlenmiştir.

Şekil 2: Camping, Fotoğraf 21/09/2014 tarihinde araştırmacı tarafından çekilmiştir.

Abdurrahman Gazi Türbesi: İnanç turizmi kapsamında birçok ziyaretçinin ziyaret ettiği bu türbe ziyaretçilerin kullanımına uygun rekreatif alanlara da sahiptir. Ancak bu alanlarda, 2012 yılında alınan bir kararla piknik yapmak yasaklanmıştır. Ancak alan ziyaret edildiğinde bu yasağın pek dikkate alınmadığı ve bu alanda piknik yapıldığı gözlenmiştir. Bu durum yasaklamanın çözüm olmadığının, bu alanda piknik yapılmanın önüne geçilebilmesi için piknik yapmaya uygun yeni alanların düzenlenerek ziyaretçilerin hizmetine

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

sunulmasının gerekliliğinin göstergesidir. Alan genelinde yer alan masa ve oturma yerlerinin de kullanıma pek uygun olmadığı gözlenmiştir. Yine alanda hizmet veren lavabo ve tuvaletlerin kullanıma uygun olmayacak kadar tahrip olduğu görülmüştür.

Şekil 3: Abdurrahman Gazi Türbesi, Fotoğraf 21/09/2014 tarihinde araştırmacı tarafından çekilmiştir.

Kaymakam Çeşmesi: Ahlat Adilcevaz yolu üzerinde yer alan ve göl kıyısında bulunan bu alan rekreatif faaliyetlerin gerçekleştirilmesine uygun potansiyele sahiptir. Yeşil bir bitki örtüsüne ve yüzmeye elverişli kıyılara sahip olan bu alanda herhangi bir rekreatif aktiviteye uygun alt yapı çalışmasına rastlanmamıştır. Alanda tuvalet ve oturma yeri ihtiyacına cevap verecek çalışmaların yapılmadığı ve çok sayıda atığın olduğu görülmüştür. Alanda on yıldan uzun bir süre önce yapılmış olan

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

ve buraya adını veren çeşmede günümüzde kullanılmayacak kadar tahrip olmuş durumdadır.

Şekil 4: Kaymakam Çeşmesi, Fotoğraf 20/08/2014 tarihinde araştırmacı tarafından çekilmiştir.

Kırk Kardeş İsmet Güvendik Mesire Alanı:
Abdurrahman Gazi türbesinin yakınında yer alan ve buraya gelen ziyaretçilerin piknik ve diğer rekreatif faaliyetlere cevap vermesi düşünülen alana girmek için ücret istenmektedir. Alınan ücret karşılığında herhangi bir belge veya makbuz verilmeyen bu alanda da kamelya ve oturma yerlerinin tahribatların başladığı gözlenmiştir. Doğa sporları ve rekreatif faaliyetlere uygun alt yapının bulunmadığı alan sadece piknik yapmak için elverişli durumdadır. Ancak piknik

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

yapmak içinde ziyaretçilerin kullanabileceği mangal ocakları, çöp kutusu, masa vb. ihtiyaçların yeterli olmadığı gözlenmiştir.

Şekil 5: Kırk Kardeş İsmet Güvendik Mesire Alanı, Fotoğraf
21/09/2014 tarihinde araştırmacı tarafından çekilmiştir.

Ahlat barajı: Ovakışla Beldesi yolu üzerinde yer alan, geniş düzlük ve yeşil bitki örtüsü ile ağaçların bulunduğu bu baraj, sulama amaçlı kullanılmaktadır. Rekreatif faaliyetlerin gerçekleştirilmesine elverişli potansiyelde ki bu alanda ziyaretçilerin ihtiyaçlarına cevap verecek alt yapı oluşturulmamıştır. Bu alana piknik yapmaya gelen kişilerin kendi imkanlarıyla oluşturduğu taş ocaklar ve yerdeki çöpler çevre kirliliğine yol açmıştır.

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Şekil 6: Ahlat Barajı, Fotoğraf 21/09/2014 tarihinde araştırmacı tarafından çekilmiştir.

Merdan Baba Türbesi: İnanç turizmi kapsamında ziyaretçi çeken bu alanda piknik yapmaya ve bazı rekreatif faaliyetleri gerçekleştirmeye uygun doğal bir alanda mevcuttur. Ahlatın Kuzey kısmında yer alan ve bir vadiye bulunan bu türbenin yanında, kullanılan bir mescit ve tuvaletlerde yer almaktadır. Özellikle doğa yürüyüşü için uygun olan bu alanın kuzeydoğusunda mağaraların ve tarihi kalıntıların bulunduğu başka bir vadi de bulunmaktadır. Ancak bu alanda doğa yürüyüşü için uygun piknik imkanları, parkur ve yollar mevcut değildir. Çok iyi durumda olmayan masa ve sandalyelerin bulunduğu alanda spor aktivitelerinin yapılabileceği alanlar da mevcut değildir (potansiyel olmasına rağmen).

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Şekil 7: Merdan Baba Türbesi, Fotoğraf 21/09/2014 tarihinde araştırmacı tarafından çekilmiştir.

Çarho Mesire Alanı: Yapımına 2013 yılında başlanan ve yapım çalışmalarının devam ettiği mesire alanı ilçenin batı kısmında Kuş Cenneti olarak adlandırılan alanın bitişiğinde yer almaktadır. Ağaçların ve çimlerin olduğu bu alanda mangal ocaklarının olmamasından dolayı bu alandaki kişilerin çimleri ve ağaçları tahrip ederek mangal yaptıkları gözlenmiştir. Şehre çok uzak mesafede olmamasına rağmen sessiz ve doğal bir yapıya sahip olan bu alanda yol ve otopark çalışmaları ile tuvalet yapımı gerçekteştirildiği takdirde turistlerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte bir rekreasyon alanı olacağı düşünölmektedir.

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Şekil 8: Çarho Mesire Alanı, Fotoğraf 03/08/2014 tarihinde araştırmacı tarafından çekilmiştir.

Bu alanların dışında rekreatif faaliyetlerin yapılmasına uygun potansiyele sahip başka yerlerde mevcuttur. İlçenin kuzeyinde yer alan ve botanik turizmine uygun olan birçok bitkinin yetiştiği Sutey Yaylası, Harabe Şehir yakınlarında bulunan ve tarihte cami ve ev olarak kullanılan mağaraların bulunduğu Madavas Vadisi, göllerin buhar bacalarının ve mağaraların bulunduğu Nemrut Dağı ve Krater Gölü gibi birçok alan rekreatif faaliyetler için elverişlidir.

Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin GZFT Analizi

Araştırmak kapsamında elde edilen veriler kapsamında rekreatif turizm potansiyelinin GZFT analizi yapılmıştır.

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Ahlat ilçesinin rekreatif turizm potansiyelinin güçlü yönleri, zayıf yönleri, sahip olduğu fırsatlar ve tehditler şu şekilde belirtilebilir:

Güçlü Yönler:

- ✓ Rekreatif alanlarının ulaşılabilirlik ve iklim şartlarına elverişli olması,
- ✓ Rekreatif alanlara yakın tarihi ve kültürel değerlerin varlığı,
- ✓ Ahlat'ın konumu itibarı ile rekreatif alanların çoğunun Van Gölü manzaralı olması,
- ✓ Ahlat halkının misafirperver ve ılımlı bir yapıya sahip olması,
- ✓ Alanların çeşitli rekreatif etkinlikleri (balıkçılık, kamp, kuş gözlemciliği v.b.) gerçekleştirmeye elverişli olması,

Zayıf Yönler:

- ✓ Alanların kirliliği ve bakımsız olması,
- ✓ Bazı alanların kişiler tarafından keyfi ve sorumsuzca işletilmesi,

*Ahlat'ın Rekreatiyonel Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

- ✓ Konaklama ve ulaşım imkânlarının sınırlı olması,
- ✓ Alanın doğallığına uygun olmayan yapıların varlığı,
- ✓ Trekking, dağcılık ve diğer yürüyüş sporları için parkur ve rotaların bulunmaması,
- ✓ Rekreatiyonel alanların bakımının ve temizliğinin belirli bir düzende gerçekleştirilmemesi,
- ✓ İlçede turizm merkezi ve bilgilendirme alanlarının henüz bulunmaması,
- ✓ Kurumlar arası koordinasyon eksikliği,
- ✓ Yerel halkın turizmin sosyal ve ekonomik önemini, tamamen kavramamış olması,
- ✓ Yerel halkın rekreatiyonel etkinliklere yönelik taleplerinin dile getirilmemesi
- ✓ Özel sektör temsilcilerinin rekreatiyonel turizm konusunda girişimci faaliyetlerinin azlığı,
- ✓ Hava yolu ulaşımına uzak olması ve deniz yolu ulaşımının henüz sağlanmamış olması,

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

✓ Tanıtım eksikliği nedeniyle birçok değerin farkındalığının oluşturulamaması,

Fırsatlar:

✓ Ahlatın deniz, hava ve kara ulaşımı imkânlarına elverişli bir alanda olması,

✓ Genelinde zengin tarih, kültür ve sanat varlıklarını barındırması,

✓ Ahlat ve çevresinin Türkiye'nin doğusundaki ülkelere (İran, Azerbaycan v.s.) hitap edecek turistik değerlere sahip olması ve bu ülkelere yakınlığı,

✓ Ahlat Selçuklu anıt Mezarlığının UNESCO kültür mirası geçici listesinde yer alması,

✓ Son yıllarda Güneydoğudaki sıcak illerden Ahlat'a, yaz aylarında gelen kişi sayısındaki artış,

Tehditler:

✓ Ülkemiz güney sınırındaki güvenlik tehdidi,

✓ Diğer ilçelerin (Tatvan, Edremit, Gevaş vb.) daha aktif bir ulaşım güzergahında yer alması ve bu sebeple daha hızlı büyümeleri,

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

✓ Ahlat'a gelen turistlerin, rekreatif faaliyetler için komşu il ve ilçelere yönelmesi şeklinde belirtilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Rekreatif turizmin insanları ruhen, bedenlen ve sağlık aısından tatmin etmesi, rekreatif turizminin hızla gelişmesini sağlamıştır. Bu hızlı gelişme ile birlikte rekreatif alanlarının önemi üzerinde daha fazla durulmaya başlanmıştır. Çünkü rekreatif alanlarındaki etkinliklere katılımın sağlanması tanıtım aısından oldukça önemli olmaktadır.

Bu çalışmada rekreatif turizm aısından önemli bir potansiyele sahip olan Ahlat'ın rekreatif alanlarının mevcut durumu üzerinde durulmuştur. Çalışma kapsamında yapılan gözlemler sonucunda Ahlat'ın rekreatif etkinliklerin yapılabilmesi için gerekli olan alanlara sahip olduğu ancak bu alanların bakımsız olduğu görülmektedir.

Rekreatif faaliyetlerin ekonomik etkilerinin olduğu bir gerçektir. Ancak ekonomik getirisi kadar önemli olan diğer bir konu da halkın ve özellikle gençlerin sağlıklı, mutlu bir hayat sürmesidir. İş olanaklarının az olduğu ilçede gençlerin boş zamanlarda kahve kültürüne alışmalarını, kötü alışkanlıklar

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

kazanmalarını önlemek ve sağlıklı, mutlu bir yaşam sürmelerini sağlamak için rekreatif etkinlikler oldukça önemlidir.

Çalışma kapsamında yapılan gözlemler sonucunda aşağıdaki çıkarımlar ortaya konmuştur.

✓ Ahlat'taki rekreatif alanlarının ilgili kurumlarca temizlik, peyzaj, genel bakım işlerinin yapılması gerekmektedir.

✓ Var olan rekreatif alanlarda hangi rekreatif faaliyetlerinin yapılabileceği araştırılmalı ve buna göre hangi etkinliklerin yapılması gerektiği belirlenmelidir. Örneğin; su sporları, doğa yürüyüşleri, festival ve fuar organizasyonları,

✓ Ahlat'ın turizm taşıma kapasitesini belirleyerek kontrollü bir turizm gelişim stratejisi oluşturması gerekir.

✓ Turizm gelişim stratejisi belirlenirken halkın talepleri dikkate alınmalıdır.

✓ Rekreatif alanlarda rantı dönüştürülüp çevresel değerlere zarar verilmemelidir.

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

✓ Rekreatif etkinlikler çevreye, kültüre, sosyal yapıya en az zarar verecek şekilde ve en fazla ekonomik fayda getirecek şekilde planlanmalıdır.

✓ Rekreatif faaliyetler sonucunda oluşacak ekonomik faydanın halka olumlu yansımaları sağlanmalıdır.

✓ Etkinliklerin tanıtım ve pazarlanması ulusal ve uluslararası düzeyde yapılmalıdır. Ahlat ve Van Gölü birçok bölge insanı tarafından bilindiği için yerel düzeydeki tanıtımlara ayrılan bütçe çoğu zaman boşa gitmektedir.

✓ Rekreatif alanlardaki tuvalet, oturma yerleri, yeşil alan ve kirlilik sorunları giderilmelidir.

✓ Yerel halkı ve turistleri rekreatif etkinliklere özendirilecek aktivite ve yarışmalar düzenlenmelidir.

Yerel yönetimlerin ve diğer kamu kurumlarının, halkın ve araştırmacıların Ahlat'ın sahip olduğu değerlere sahip çıkması gerekmektedir. Ahlat sahip olduğu turistik değerler itibari ile binlerce kişinin akın edebileceği bir turizm merkezidir.

Not: Araştırmaya katkı sunan ve araştırma aşamasındayken hayatını kaybeden Kutbettin ERDURUR hocamıza Allah'tan rahmet diliyoruz. Mekânı cennet olsun.

*Ahlat'ın Rekreatiyonel Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Kaynakça

- Açıksöz, S., Topay, M. ve Gökyer, E. (2004). Bartın yaylalarının rekreasyon ve turizm kullanımları açısından irdelenmesi. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 10 (4), 359-365.
- Akten, M.ve Akten, S. (2011). Rekreasyon potansiyellerinin belirlenmesine yönelik bir model yaklaşımı: Gülez yöntemi. I. Ulusal Sarıgöl İlçesi ve Değerleri Sempozyumu, 17-19 Şubat, Sarıgöl.
- Akyüz, H., Kul, M. ve Yaşartürk, F. (2014). Rekreasyon açısından ormanlar ve çevre. *International Journal of Science Culture and Sport*, Özel Sayı 1, 881-890.
- Alaeddinoğlu F. ve Yılmaz E., (2007). Van Gölü Havzası Su Potansiyeli ve Geleceği. *ICANAS 38*, Ankara, Türkiye.
- Ardahanlıoğlu, Z. B., Bulut, Y. ve Çınar, İ. (2011). Deniz kıyısı-Orman içi rekreasyon alanlarında doğal peyzaja yönelik baskıların saptanması ve çözümler önerileri: Aksazlar-Fethiye Örneği. *KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi*, Özel Sayı, 30-36.
- Bell, S., Tyrväinen, L., Sievänen, T., Pröbstl, U. ve Simpson, M. (2007). Outdoor recreation and nature tourism: a european perspective. *Living Reviews in Landscape Research*, 1(2), 1-46.
- Crawford, D. W., E. L. Jackson ve G. Godbey, (1991). A hierarchical model of leisure constraints. *Leisure Sciences*,13: 309-320.
- Çakır, G. ve Çakır, A. (2011). İğneada longoz ormanları ve çevresinin rekreasyonel faaliyetler açısından değerlendirilmesi. *Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu*, 26-28.

*Ahlat'ın Rekreatiyonel Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

- Demir, C. (2002). Turizm ve Rekreatiyonel faaliyetlerinin olumsuz çevresel etkileri, Türkiye'deki milli parklara yönelik bir uygulama. *DEÜ İİBF Dergisi*, 17 (2), 93-117.
- Demir, E. K. ve Çimen, Z. (2012). Rekreatiyonel spor hizmetleri kalite ölçęi-38'in türkçe versiyonu geçerlik ve güvenirlilik çalışması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3).
- Demirel, Ö. (1999). A research on evaluating for recreation and tourism potential of natural resource values at Çoruh watershed area (Yusufeli Region). *Turkish Journal of Agriculture and Forestry*, 23(EK5), 1103-1112.
- Duman, N. ve Çiçer, İ. (2012). Erçek Gölü havzasının jeomorfolojisi ve gölün oluşumu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (20), 246-260.
- Ertüzün, E. ve Fişekçioğlu, B. (2013). Kırsal alanlarda yapılan rekreatif faaliyetlerin bölgede yaşayanlara etkisi. *Ulusal KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu*, <http://www.unikop.org/1/26.html> (Erişim Tarihi: 14.05.2014).
- Ewert, Alan W. (1999). Outdoor recreation and natural resource management: an uneasy alliance. *Parks and Recreation*, 34 (7), 58-67.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2003). Boş zaman ve rekreatiyon yönetimi (Örnek animasyon Uygulamaları), Detay Yayıncılık.
- İmamoğlu, M., İmamoğlu, A. ve İmamoğlu, O. (2014). Rekreatiyonel planlamada Cehennem Dere Vadisi örneği. *Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 4 (10), 106-124.
- Jitaru, D., Sambotin, L., Khalil, F. I., Mayer, M. and Tirchi, S. (2012). Recreational rural tourism in Europe. *Agricultural Management/Lucrari Stiintifice Seria I, Management Agricol*, 14 (4).
- Kızılırmak, İ. (2006). Türkiye'de düzenlenen yerel etkinliklerin turistik çekicilik olarak kullanılmasına yönelik bir inceleme". *Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 181-196.
- Ko, Y. J. and Pastore, D. L. (2005). A hierarchical model of service quality for the recreational sport industry. *Sport Marketing Quarterly*, 14(2).
- Koçyiğit, M. ve Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreatiyon uygulamaları: Konya Örneği", *International Journal of Science Culture and Sport*, Özel Sayı:2, 211-223.
- Kraus, R. G. (1977). *Recreation Today: Program, Planning and Leadership* (Second Edition). California: Goodyear Publishing Company.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2017). Ahlat-Arkeoloji <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,80988/arkeoloji.html>

*Ahlat'ın Rekreatiyonel Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

- Mc Donnell, I., Johnny, A., and O'toole, W., (1998), Festival and Special Event Management, John Wiley & Sons Australia Ltd., Brisbane.
- Orel, F.D. ve Yavuz, C. (2013). Rekreatiyonel Turizmde Müşteri Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Pilot Çalışma. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (11), 61-76.
- Özer, E.Z. ve Çavuşoğlu, F. (2014). Rekreatiyonel bir faaliyet olarak yerel etkinliklerin kırsal turizme etkisi. International Journal of Science Culture and Sport, Özel Sayı: 2, 191-202.
- Özgen, N. (2010). Doğu Anadolu Bölgesi'nin doğal turizm potansiyelinin belirlenmesi ve planlamaya yönelik öneriler. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7:1, 1385-1415.
- Özgüç, N. (2003), *Turizm Coğrafyası Özellikler-Bölgeler*, Çantay Kitabevi, (4. Baskı), İstanbul.
- Pickering, C. M., & Hill, W. (2007). Impacts of recreation and tourism on plant biodiversity and vegetation in protected areas in Australia. Journal of Environmental Management, 85(4), 791-800.
- Rogerson, C. M., Rogerson, J. M. and Simango, S. (2013). From recreation to niche tourism: The transformation of birdwatching in South Africa. African Journal for Physical Health Education, Recreation and Dance, 19 (Supplement 3), 122-137.
- Sağcan, Mustafa (1986). Rekreatiyon ve Turizm. İzmir: Cumhuriyet Basımevi.
- Sevil, T. (2012). Boş Zaman ve Rekreatiyon: Kavram ve Özellikler. Boş Zaman ve Rekreatiyon Yönetimi İçinde (Ed: Serdar Kocaekşi), 2 (26), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset
- Tez, Ö., Doğan, Ö., Yavaş, Ö., Erkaya, E., Tavazar, H. ve Güzel, P. (2014). Yerel yönetimlerde serbest zaman ve rekreatiyon hizmetleri (İzmir İli Örneği). International Journal of Science Culture and Sport, Özel Sayı:1, 511-524.
- Toy, S. ve Yılmaz, S. (2010). Artvin İlindeki iklim şartlarının turizm ve rekreatiyon aktiviteleri açısından uygunluğunun değerlendirilmesi. III.Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 4, 1513-1522.
- TÜİK (2016). http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059
- Türker, G. Ö., Türker, A. ve Güzel, F. Ö. (2014). Turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında dalyan destinasyonunun rekreatiyon potansiyelinin değerlendirilmesi. International Journal of Science Culture and Sport, Özel Sayı 2, 70-86.

*Ahlat'ın Rekreatif Turizm Potansiyelinin Gzft Analizi ile
Değerlendirilmesi*

Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Avcı., N. ve Taş, İ. (2011). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi. Spor Bilimleri Dergisi, 22 (2), 69-83.